

Remissyttrande

En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning, SOU 2020:28

Remissyttrande från Maskrosbarn

Maskrosbarn är en ideell barnrättsorganisation som sedan 2005 arbetar med att förbättra levnadsvillkoren för barn mellan 13-19 år som lever i familjer med psykisk ohälsa, missbruk eller våld. Maskrosbarn är en riksorganisation och möter barn i hela landet. Vi har 9 olika stödprogram och möter omkring 100 barn i veckan. Maskrosbarn har även ett gediget påverkansarbete som lyfter barns röster i frågor som är viktiga för denna målgrupp samt driver medskapande utvecklingsprojekt.

Barnen vi möter vittnar ofta om att de inte får rätt förutsättningar utifrån sin situation att klara skolan och därför tycker vi att den här utredningen är otroligt viktig. Vi har några punkter vi skulle vilja lyfta till utredningen för en mer likvärdig skola.

Till att börja med ser vi att utredningen saknar ett synliggörande av en stor målgrupp som är viktig för att kunna göra skolan mer likvärdig. Hela 25% av alla barn i Sverige lever i familjer där minst en förälder har ett missbruk, psykisk ohälsa eller utsätter dem för våld. En fjärdedel (26%) av de barnen går ut grundskolan utan gymnasiebehörighet, vilket är över dubbelt så många som barn i genomsnitt i hela landet (Barn som anhöriga – hur går det i skolan, 2013:3, Chess och institutet för socialt arbete vid Stockholms universitet). Enligt undersökningen från Folkhälsomyndigheten (Varför har den psykiska ohälsan ökat bland unga?) är skolgången och högre krav på skolprestationer i relation till arbetsmarknaden den enskilt största faktorn för ungas ökade psykiska ohälsa. Barn som växer upp med föräldrar som har ett missbruk eller psykisk ohälsa löper många gånger högre risk att själva få psykisk ohälsa, eller begå självmord

jämfört med övriga populationen (Chess, Stockholms universitet "Barn som anhöriga" 2015). Att gå ut skolan utan gymnasiebehörighet ger stora konsekvenser för barn. En låg utbildningsnivå och egen psykisk ohälsa som konsekvens av sin hemsituation ger dem många gånger större risk att hamna i livslångt utanförskap genom arbetslöshet och långtidssjukskrivning. Barn i målgruppen löper också många gånger högre risk att hamna i missbruk och kriminalitet. Maskrosbarn ser ofta att målgruppen glöms bort i analyser kring en likvärdig skola och att alltför ofta får barnen inte rätt förutsättningar att klara skolgången och därmed inte sina rättigheter tillgodosedda.

Familjebakgrund

Utredningen nämner att familjebakgrunden är otroligt viktig och påverkar skolgången. ” Familjebakgrundens betydelse för skolresultaten är stor och har dessutom ökat under de senaste 20 åren och kopplingen mellan elevers förutsättningar och skolans kvalitet är överlag svag.” (s. 17)

Familjebakgrund beskrivs handla om föräldrarnas utbildningsnivå, inkomst och grad av bidragstagande. Det saknas faktorer som handlar om hemsituationen och hälsan i familjen vilka är viktiga faktorer som påverkar skolarbetet och barns välmående.

Vi anser därför att tydligare fokus bör läggas på faktorer rörande elevers hemsituationer när analyser görs kring likvärdighet, kunskapsnivåer och orsaker till att elever inte når sina kunskapskrav. Vi kan inte enbart förlita oss på föräldrarnas utbildningsnivå, inkomst och grad av bidragstagande om vi vill hitta alla elever med särskilt behov av stöd. Det riskerar att leda till att de satsningar som tillsätts och det stöd elever får, missar en viktig grupp elever som lämnas utan tillräckligt stöd i skolan.

Stärk undervisningskompetensen

Vi håller med om förslaget att stärka undervisningskompetensen. Lärare behöver tidigt få rätt förutsättningar att kunna utföra det kompensatoriska uppdraget och göra skolan mer likvärdig. Redan i lärarutbildningen behöver det därför ingå kunskap om målgruppen barn som far illa hemma och hur lärare kan bemöta dem. Lärare behöver också kontinuerligt fortbildas i ämnet.

För att kunna uppfylla skolans kompensatoriska uppdrag måste lärare ges möjlighet att infria det. Bristen på kunskap hos skolpersonal kring barn som far illa hemma är något som även FN:s kommitté för barnets rättigheter har kritiserat Sverige för. De rekommenderar Sverige att fortlöpande utbilda personal på skolor om hur de kan upptäcka tecken på att barn far illa. Vi menar att kunskapen måste behandla både hur barnen ska upptäckas och vilket stöd och anpassning skolan behöver erbjuda.

Kompensatoriska uppdraget-systematisk uppföljning

” Utredningen menar också i kapitel 10 att skolans likvärdighet och kompensatoriska förmåga behöver följas upp systematiskt och kontinuerligt både kvantitativt liksom genom återkommande dialoger mellan Skolverket och skolhuvudmännen.” (s.17).

Detta tycker vi är ett bra förslag men tänker att det behöver konkretiseras hur detta ska göras.

Elevhälsan

Vi håller med utredningen om vikten av att stärka elevhälsan för att bättre kunna samarbeta med andra instanser kring ett barn och för att barn ska få bättre förutsättningar att klara skolan samt få hjälp och stöd i familje- och hemsituationer. Vi tänker att även detta kan förtydligas.

De barn vi på Maskrosbarn möter säger att de vill ha en tillgänglig elevhälsa som är där varje dag och finns bland dem. Varje skola måste ha en fullständig och tillgänglig elevhälsa på plats som är rustad att ta emot de elever som har behov av stöd. Elevhälsan utgör en otroligt viktig del i skolan. Vi hade önskat att utredningen även hade synliggjort behovet av den interna samverkan på skolan, mellan elevhälsa och lärarkåren för att snabbare kunna identifiera och bemöta de elever som behöver extra stöd. Att kontinuerliga dialoger även förs mellan skolans personal samt med externa huvudmän kring de elever som far illa. Vi tror att detta förebyggande förhållningssätt möjliggör för skolan att vara en likvärdig och trygg plats för vår målgrupp i ännu högre utsträckning. Vi anser att det behöver tydliggöras med krav i skollagen vad det faktiskt innebär med en tillgänglig elevhälsa och vad minimum nivån för den är för att elevhälsan ska få förutsättningar att göra ett bra jobb.

2020-11-30

Helen Klaesson
Ansvarig Lovläger och föreläsare
Maskrosbarn

Sandra Patel Seropian
Påverkanschef
Maskrosbarn